

Декан Правног факултета Универзитета у Крагујевцу, на основу члана 53. и 73. Статута Правног факултета Универзитета у Крагујевцу, и члана 15. став 3. Правилника о пријави, изради и одбрани докторске дисертације, односно докторског уметничког пројекта Универзитета у Крагујевцу, донео је 17.06.2020. године

РЕШЕЊЕ

Ставља се на увид јавности урађена Докторска дисертација и Извештај Комисије за оцену и одбрану докторске дисертације кандидата Драгана Нововића, студента докторских академских студија, под насловом:

„Ратна штета причињена од Немачке на територији Краљевине Југославије и обештећење жртава из Србије“

објављивањем на Сајту и у Библиотеци Правног факултета Универзитета у Крагујевцу, а Извештај Комисије и на Сајту Универзитета у Крагујевцу, у трајању од 30 дана.

Образложење

Комисија за оцену и одбрану докторске дисертације кандидата Драгана Нововића, образована Одлуком Већа за друштвено-хуманистичке науке Универзитета у Крагујевцу, Број: IV-02-316/24 од 10.06.2020. године, доставила је Факултету Извештај о оцени урађене Дисертације (Број: 1453 од 12.06.2020. године). Уз Извештај, Комисија је доставила и примерак урађене докторске дисертације.

Сагласно члану 40. став 8. Закона о високом образовању („СГ РС“ бр. 88/17...6/20) члана 46. Статута Универзитета у Крагујевцу и члана 53. Статута Факултета, члан 15. став 2. Правилника о пријави, изради и одбрани докторске дисертације, односно докторског уметничког пројекта Универзитета у Крагујевцу, по добијеном позитивном мишљењу надлежних органа Универзитета у Крагујевцу, Факултет ставља на увид јавности достављени Извештај.

Имајући у виду наведено, донео сам решење како гласи у диспозитиву.

Решење доставити:

- Сајт и Библиотека,
- Универзитет у Крагујевцу,
- Архива.

ДЕКАН

Проф. др Драган Вујисић

ПРИМЉЕНО: 12.08.2020			
Орг. јед.	Број	Датум	Свој
08	1453		

**ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ
НАСТАВНО – НАУЧНОМ ВЕЋУ**

Предмет: Извештај о урађеној докторској дисертацији по називом „Ратна штета причињена од Немачке на територији Краљевине Југославије и обештећење жртава из Србије“ кандидата Драгана Нововића

Одлуком Већа за друштвено-хуманистичке науке Универзитета у Крагујевцу Број: IV-02-316/24, од 10. 06. 2020. године, формирана је Комисија за оцену и одбрану докторске дисертације под насловом „**Ратна штета причињена од Немачке на територији Краљевине Југославије и обештећење жртава из Србије**“ кандидата Драгана Нововића, у саставу: Др Бојан Милисављевић, редовни професор Правног факултета Универзитета у Београду, ужа међународноправна научна област - председник Комисије; Др Драган Батављевић, редовни професор Правног факултета Универзитета у Крагујевцу, ужа уставноправна научна област - члан Комисије; Др Милан Рапајић, доцент Правног факултета Универзитета у Крагујевцу, ужа управноправна научна област - члан Комисије.

На основу прегледа и анализе урађене докторске дисертације, Комисија доставља следећи:

ИЗВЕШТАЈ

I ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

1. Основни биографски подаци

Драган Нововић је рођен 1955. године, у Новом Пазару. Основну школу и гимназију је завршио у родном граду, а Правни факултет, у Приштини, 1979. године, са средњом оценом 8,5. Од половине 1996. године, када је Савезни уставни суд СР Немачке дозволио појединачне тужбе бивших робовских и принудних радника из Другог светског рата, за наплату принудног рада током трајања заробљеништва, активно се укључио у правну битку за обезбеђивање услова да и бивши заробљеници са наших простора остваре то своје право. Са још неколицином најближих истомишљеника покренуо је идеју да се ради јединственог наступа пред органима држава одговорних за исплату ратне одштете, најпре оснује матична организација, која ће устројити јединствена правила понашања за све који се баве пословима наплате ратне одштете, а којој ће постојећа и новоформирана удружења приступити

и та правила прихватити. Октобра 1997. године формирана је Заједница удружења жртава Другог светског рата Југославије, као стожер организација, а за председника Управног одбора Заједнице изабран је Драган Нововић. Такође, Нововић је именован за члана Експертске групе за процену ратне штете причињене грађанима Југославије, која је након скоро две године рада, утврдила да је у новембру 1999. године, ратна штета коју су претрпели грађани Југославије повредама норми хуманитарног права, а која није наплаћена од стране Немачке, износила око 292 милијарде америчких долара. Одлуком Заједнице удружења жртава Другог светског рата Југославије, од 3. новембра 1999. године, Нововић је именован за координатора делегације жртава и наследника жртава, која је у периоду од 13. до 19. новембра исте године учествовала у раду Одбора за жалбе Немачког Бундестага у Берлину, где је у свом, веома запаженом излагању о неплаћеној ратној штети, тражио да се и грађанима Југославије, без обзира на санкције којима је Југославија била изложена у то време, призна исто право на накнаду за принудни и робовски рад остварен током трајања заробљеништва. Након тога, Драган Нововић, заједно са адвокатима Милорадом Томићем, Славишом Мрдаковићем и др Рајнером Арцингером из Берлина, организује састанке са парламентарцима најугицајнијих странака у немачком Бундестагу; учествује на завршној седници Одбора за правосуђе Бундестага, на којој су издејствовали да се и грађанима Југославије, бившим заробљеницима немачких логора у Другом светском рату, под истим условима, као и осталим грађанима Европе и света, призна право на накнаду. Драган Нововић, унутар Србије, Црне Горе и Републике Српске, организује рад на прикупљању и обради података за оштећене грађане и њихове наследнике, и формира Централну канцеларију у Београду, где је у периоду од 1997. године све до 28. фебруара 2008. године прикупљено, обрађено и унето у електронску базу података 97.808 досијеа, од чега је 65.704 у потпуности комплетирано са свим потребним подацима о врсти повреде хуманитарног права, о оштећеном или наследнику који има право на наплату, у случајевима где оштећени више није у животу. Током реализације исплате по Немачком Закону о формирању Фондације „Сећање, Одговорност. Будућност“, из 2000. године, Аустријског закона о „Фонду за помирење“ из 2000. године, и Мађарског закона о поновном отварању рокова за исплату за лица лишена живота или слободе из политичких разлога, из 2006. године, Нововић се залаже за то да се ратна штета третира као правно, а не искључиво као политичко питање. У периоду од 2004. године до краја 2006. године, Нововић на територији АП Војводина, организује више од четрдесет трибина на којима позива грађане да прикупе и Заједници доставе документацију о штети коју су претрпели повредама хуманитарног права од стране мађарске окупационе власти у току Другог светског рата. Истовремено, Нововић учествује у оснивању удружења по свим градовима у АП Војводини и организује прикупљање, обраду и превођење прикупљене документације на мађарски језик, а затим са Централним уредом правде Републике Мађарске, уз учешће Министарства за рад социјална и борачка питања Републике Србије, у име Заједнице закључује уговор о исплати накнаде за оштећене грађане, држављане Републике Србије. Године 2006. Нововић Влади Републике Србије предаје Преднацрт закона под називом „Закон о уређењу имовинских односа насталих услед престанка права и обавеза држављана СФРЈ на основу међународних уговора.“ Две године касније, Нововић је именован за координатора Комисије Владе Републике Србије за процену ратне штете из Другог светског рата причињене грађанима Републике Србије. У периоду од 1997. до 2010. године, пред надлежним институцијама СР Немачке, Аустрије и Мађарске, предводи и заступа грађане Републике Србије у поступцима за наплату ратне одштете из Другог светског рата, у

којем периоду је око 7500 подносилаца захтева примило новчану накнаду. После бомбардовања Југославије, од стране НАТО снага 1999. године, са адвокатом Ugrihom Dostom, из Берлина, покреће и води спорове пред домаћим и међународним судовима тражећи правну заштиту за повреде хуманитарног права извршене бомбардовањем грађана Републике Србије. У вези са ратном штетом из Другог светског рата, дао је више од седам стотина интервјуа у писаним и електронским медијима. Институт за Европске студије Рома и злочине против човечности, доделио му је почасни докторат за област заштите људских и мањинских права. Дописни је члан Српске Краљевске Академије научника и уметника. Драган Нововић ради као адвокат у Новом Пазару. Ожењен је, има сина и ћерку и троје унучади.

2. Научно-истраживачки рад кандидата

Кандидат, Драган Нововић, је до сада написао и објавио следеће радове:

1. **Нововић, Д.**, *Улога државе у поступку обезбеђивања накнаде штете жртвама ратних злочина из времена нацизма*, Бранич, часопис за правну теорију и праксу Адвокатске коморе Србије, бр. 3-4, Београд, 2004; (М-53);
2. **Нововић, Д.**, *Милосрдни анђео у функцији ратних злочина*, Бранич, часопис за правну теорију и праксу Адвокатске коморе Србије, бр. 3-4, Београд, 2005; (М-53);
3. **Нововић, Д.**, *Накнада штете настале бомбардовањем Варваринског моста*, Правни живот, бр.12, ТОМ IV, Београд, 2005. (М-51);
4. **Нововић, Д.**, *Ратни војни заробљеници у Другом светском рату и накнада за принудни рад*, Правни живот, бр. 12, ТОМ IV, Београд, 2006. (М-51);
5. **Нововић, Д.**, *Индивидуални захтеви за обештење при повреди норми хуманитарног права у Другом светском рату*, Зборник радова Прве међународне конференције о холокаусту над Србима, Јеврејима и Ромима у Другом светском рату, Београд, 2013, (М-33);
6. **Нововић, Д.**, 2014; *Убиство, заробљеништво и принудни рад због националне припадности не подлежу обавези накнаде штете*; Зборник радова Друге међународне конференције о холокаусту над Србима, Јеврејима и Ромима у Другом светском рату, Београд, 2015, (М-33);
7. Катанић, З., **Нововић, Д.**, *Definition of crisis management along the cultural Route Transromanica through Serbia*, II Међународна научна конференција Европска Унија - Изазов и проширења и Западни Балкан EUBAL II Бања Лука, 2015. ISBN 978-99938-1-269-2 (М-33);
8. **Нововић, Д.**, *Задужбина „Сећање, Одговорност, Будућност“ и други фондови (исплата принудног рада)*, Ратна штета, Југославија и међународно право“, Зборник радова и докумената I, Правни факултет у Београду, 2016;
9. **Нововић, Д.**, *Обештење жртва и наследника жртва фашизма*, Зборник радова, Међународни комитет логораша, Београд, 2016. године, (М-33);
10. **Нововић, Д.** *Дилеме о наплати ратне штете од СР Немачке, везано за догађаје из Другог светског рата*, Зборник радова, Четврта међународна конференција о холокаусту над Србима, Јеврејима и Ромима, у Другом светском рату, Београд, 2017, (М-33);
11. **Нововић, Д.**, *Међународноправни положај ратних војних заробљеника – принудних радника из Другог светског рата – уређивање права на накнаду*, Зборник

радова, Шеста међународна конференција о холокаусту над Србима, Јеврејима и Ромима, у Другом светском рату, Београд, 2019, UDC 341.348(430:497.1)“1939/1945, (М-33)

12. **Нововић, Д.**, „Појединачни захтеви за накнаду штете при повреди хуманитарног права“, СУБНОР Крагујевац, 2017., 227 стр., ISBN 978-86-921051 - монографија,
13. **Нововић, Д.**, *Ратна штета и накнада штете*, Часопис „Гласник, права“ 1/2020, Правни факултет у Крагујевцу, (УДК: 341.384), (М-53); - *потврда о прихватању за објављивање бр. 4437 од 21. 11. 2019.* (у прилогу).

П ОЦЕНА РАДА У СКЛАДУ СА КРИТЕРИЈУМИМА ПРАВИЛНИКА УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ О ПРИЈАВИ, ИЗРАДИ И ОДБРАНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ, ОДНОСНО ДОКТОРСКОГ УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА (чл. 14. ст. 13.)

1. Опис докторске дисертације

Докторска дисертација „**Ратна штета причињена од Немачке на територији Краљевине Југославије и обештећење жртава из Србије**“, кандидата Драгана Нововића, има укупно 242 стране - формат А4 (210x297mm) маргине 25 mm, фонт Times New Roman 12 (фусноте 10) проред 1 (фусноте 1). Докторска дисертација има: насловну страну; насловну страну на енглеском језику; идентификациону страну; идентификациону страну на енглеском језику; повету; апстракт са кључним речима, апстракт са кључним речима на енглеском језику; садржај - 5 страна; наслове делова рада - 9 страна; текст меритума рада - 207 страна (10 табела); литературу - 8 страна (238 библиографских јединица); биографију аутора; изјаву аутора о оригиналности докторске дисертације; изјаву аутора о искоришћавању докторске дисертације; и изјаву аутора о истовестности штампане и електронске верзије докторске дисертације.

Структуру рада чине следеће целине:

УВОД

1. ПРЕДМЕТ И ЦИЉ ИСТРАЖИВАЊА
2. ЗНАЧАЈ ТЕМЕ ЗА НАУЧНО ИСТРАЖИВАЊЕ
3. ХИПОТЕТИЧКИ ОКВИР ИСТРАЖИВАЊА
4. МЕТОДЕ ИСТРАЖИВАЊА

ПРВИ ДЕО

**ПОЈАМ РЕПАРАЦИЈА И ОПШТИ ПРИКАЗ
РАТНЕ ШТЕТЕ ПРИЧИЊЕНЕ ЈУГОСЛАВИЈИ**

ГЛАВА I - УВОДНО ИЗЛАГАЊЕ О РЕПАРАЦИЈАМА

1. СЛОВО ПРЕ ПРЕЛАСКА НА СУШТИНУ
2. ПОЈАМ РЕПАРАЦИЈА И ЊИХОВО НОРМИРАЊЕ ЗАКЉУЧНО СА ЗАВРШЕТОМ ПРВОГ СВЕТСКОГ РАТА
3. РЕПАРАЦИЈЕ ПОСЛЕ ДРУГОГ СВЕТСКОГ РАТА – ОПШТА РАЗМАТРАЊА И АКТИВНОСТ НА МЕЂУНАРОДНОПРАВНОМ И ПОЛИТИЧКОМ ПЛАНУ

4. КРИМСКА ДЕКЛАРАЦИЈА
5. ПОТСДАМСКА КОНФЕРЕНЦИЈА
6. ПАРИСКА КОНФЕРЕНЦИЈА О РЕПАРАЦИЈАМА
7. ДЕЛИМИЧНЕ РЕПАРАЦИЈЕ СУ ВИД СЕЛЕКТИВНЕ ПРАВДЕ – ОСВРТ, ПОЗАДИНА И КРИТИКА ПРИМЕНЕ НЕМАЧКОГ ЗАКОНА О ФОНДАЦИЈИ „СЕЋАЊЕ, ОДГОВОРНОСТ, БУДУЋНОСТ“
8. ОПШТЕ ЗАВРШНО СЛОВО О РЕПАРАЦИЈАМА

ГЛАВА II - РЕПАРАЦИЈЕ У КОНТЕКСТУ ХУМАНИТАРНОГ ПРАВА, ОДГОВОРНОСТ НЕМАЧКЕ И ПРОБЛЕМ ЈУГОСЛОВЕНСКИХ РЕПАРАЦИЈА

1. Уводно слово
2. Отпочињање Другог светског рата као међународни деликт Немачке уз осврт на правила ратне окупације
3. Утврђивање одговорности Немачке за плаћање репарација и усаглашавање начина, облика и висине износа репарација

ГЛАВА III - ДОКУМЕНТИ О РАТНОЈ ШТЕТИ ПРИЧИЊЕНОЈ ЈУГОСЛАВИЈИ И ПРОБЛЕМ ЈУГОСЛОВЕНСКИХ РЕПАРАЦИЈА

1. Увод
2. О начинима на који су прикупљани подаци о жртвама
 - 2.1. Попис југословенских жртава рата 1941-1945
 - 2.2. Попис жртава рата 1941-1945
 - 2.3. Шема извршења пописа жртава нацистичког прогона
 - 2.3.1. Борачке организације
 - 2.3.2. Рад статистичке службе
 - 2.3.3. Рад партијске организације
 - 2.3.4. Рад органа управе
 - 2.3.5. Пописни центар у Београду
3. ЈУГОСЛАВИЈА И ПРОБЛЕМ РЕПАРАЦИЈА
 - 3.1. Брионска формула“ и Споразум о помоћи у капиталу „Kapitalhilfe“
 - 3.2. Aide memoire из 1973. године
 - 3.3. Лондонска конференција о нацистичком злату из 1997. године

ГЛАВА IV - ИСПЛАТА РЕПАРАЦИЈА

1. ИСПЛАТА РЕПАРАЦИЈА ПО УГОВОРИМА О МИРУ
 - 1.1. Италија
 - 1.2. Бугарска
 - 1.3. Мађарска
2. ИСПЛАТА РЕПАРАЦИЈА НА ОСНОВУ ОПШТИХ ПРИНЦИПА МЕЂУНАРОДНОГ ПРАВА

..... **ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.**

 - 2.1. Шпанија
 - 2.2. Аустрија
3. НЕКОЛИКО ПИТАЊА ИЗ ПРОБЛЕМА РЕПАРАЦИЈА
 - 3.1. Лондонски споразум
 - 3.2. Бонски споразуми од 10. марта 1956. године

ГЛАВА V - НЕМАЧКИ ЗЛОЧИНИ, МЕРЕ ПО ПИТАЊУ РАТНЕ ШТЕТЕ И ОБАВЕЗЕ НЕМАЧКЕ

1. Нацистички злочини над Југословенима

2. ПРВЕ ЛЕГИСЛАТИВНЕ МЕРЕ ПО ПИТАЊУ РАТНЕ ШТЕТЕ
 - 2.1. Утврђивање појма ратне штете
 - 2.2. Апаратура за утврђивање и оцењивање штете
 - 2.3. Начин утврђивања и оцењивања штете
3. ОБАВЕЗЕ САВЕЗНЕ РЕПУБЛИКЕ НЕМАЧКЕ ПРЕМА РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ НАСТАЛЕ ЗА ВРЕМЕ РАТА
 - 3.1. Стање репарација и реституција
 - 3.1.1. Репарације
 - 3.1.2. Реституције
 - 3.1.3. Неплаћена репарациона роба

ДРУГИ ДЕО РЕПАРАЦИЈЕ ОД НЕМАЧКЕ

ГЛАВА I - ПРЕГОВОРИ, ОБИМ И ТОК РЕПАРАЦИЈА

1. УОПШТЕНО О ПРОБЛЕМУ
 - 1.1. Француско–немачки преговори о обештећењу
 - 1.2. Белгијско–немачки преговори
 - 1.3. Норвешко-немачки преговори
 - 1.4. Грчко–немачки преговори
 - 1.5. Завршни акт о репарацијама
 - 1.6. Подела репарација на категорију „А“ и категорију „Б“
 - 1.6.1. Репарације из категорије „А“: Немачка имовина у иностранству
 - 1.6.2. Репарације из категорије „Б“
 - 1.7. Вредност исплаћених репарација
 - 1.8. Неуспех репарационе политике великих сила
2. ТОК И РЕЗУЛТАТИ НАПЛАТЕ РЕПАРАЦИЈЕ ОД СР НЕМАЧКЕ
 - 2.1. Појам, обим и видови репарација
 - 2.2. Процена ратне штете коју је изазвала Немачка
 - 2.3. Ток наплате репарација
 - 2.3.1. У Совјетској окупационој зони
 - 2.3.2. У западним окупационим зонама
 - 2.3.3. Значај Лондонског споразума за немачку привреду
 - 2.3.4. Обештећење жртава нацистичког прогона

ГЛАВА II - ПРИМАЊА ПО ОСНОВУ РАТНЕ ШТЕТЕ

1. ПРИМАЊА ЈУГОСЛАВИЈЕ ОД НЕМАЧКЕ НА ИМЕ РЕПАРАЦИЈА И ДРУГИХ ПОТРАЖИВАЊА ПРОИСТЕКЛИХ ИЗ ДРУГОГ СВЕТСКОГ РАТА
 - 1.1. Процена југословенске ратне штете
 - 1.2. Структура ратне штете причињене Југославији
 - 1.3. Шта је до сада добила СФР Југославија од СР Немачке на име ратне штете?
 - 1.3.1. Репарације из категорије „А“ и „Б“
 - 1.3.2. Структура репарација које је Југославија добила од СР Немачке по категорији „Б“
 - 1.3.3. Регулисање неких југословенских репарационих потраживања на основу Лондонског споразума
 - 1.3.4. Обештећење жртава *in vivo*-експеримената
 - 1.3.5. Рад немачких заробљеника у Југославији

2. ПРИМАЊА ПО ОСНОВУ РЕСТИТУЦИЈА
 - 2.1. Питање југословенских реституција
 - 2.2. Примања Југославије, на име репарација и по другим основама из рата
3. РЕШЕЊЕ НЕКИХ РЕПАРАЦИОНИХ ПОТРАЖИВАЊА СФРЈ ПРЕМА БИВШЕМ РАЈХУ У ДЕМОКРАТСКОЈ РЕПУБЛИЦИ НЕМАЧКОЈ

ТРЕЋИ ДЕО

ЗАХТЕВ ПРЕМА РЕПУБЛИЦИ НЕМАЧКОЈ ЗА ОБЕШТЕЊЕЊЕ ЖРТАВА НАЦИСТИЧКОГ ПРОГОНА

1. Општи приказ
 - 1.1. Глобална обештењења жртва нацизма
 - 1.1.1. Историјат
 - 1.2. Покретање нових иницијатива за наставак разговора о обештењењу
 - 1.3. Раније исплате по немачком закону о обештењењу
 2. ОБЕШТЕЊЕЊЕ ЈУГОСЛОВЕНСКИХ ЖРТАВА МЕДИЦИНСКИХ ОПИТА
 - 2.1. Историјат
 - 2.2. Рад југословенске Комисије по захтевима за исплату
 - 2.2.1. Приговори Комисији за исплату медицинских опита
 - 2.3. Поступци по правним лековима на решења Комисије
 - 2.4. Висина исплате, добијене по основу медицинских опита
 - 2.5. Збрињавање и значај грађе о vivo-експериментима
 3. ФОРМАЛНО ХУМАНИТАРНА ПОМОЋ, СУШТИНСКИ НАКНАДА РАТНЕ ШТЕТЕ - ИСПЛАТЕ ПО НЕМАЧКОМ ЗАКОНУ О ОСНИВАЊУ ФОНДАЦИЈЕ „СЕЋАЊЕ, ОДГОВОРНОСТ, БУДУЋНОСТ“
 - 3.1. Извори финансирања и право на исплату
 - 3.2. Међународна организација за миграције (ИОМ) - Партнерска организација за исплату у Југославији
 - 3.3. Сарадња ИОМ-а са Заједницом и директан позив појединцима
 - 3.4. Висина личног обештењења

ЧЕТВРТИ ДЕО

ПРОЦЕНА ВИСИНЕ ШТЕТЕ И ЗАХТЕВА ЗА ОБЕШТЕЊЕЊЕ

1. ПРЕТХОДНА ОБЈАШЊЕЊА
 - 1.1. Југословенске жртве нацистичког прогона
 - 1.2. Пресељавање становништва
 - 1.2.1. Пресељавање Срба
 - 1.2.2. Логори ван земље
2. РЕКАПИТУЛАЦИЈА И ОБРАЧУН
 - 2.1. За убијене
 - 2.2. За преживеле
 - 2.3. Укупно за убијене и преживеле интернирце
3. ВАРИЈАБЛЕ
4. ПРИНУДНИ РАД РАТНИХ ЗАРОБЉЕНИКА
 - 4.1. Ратни војни заробљеници
 - 4.2. Индивидуални захтеви за наплату принудног рада
 - 4.3. Батричевић против Немачке
 - 4.3.1. Основ тужбе и пресуде
 - 4.4. Тужбе против СР Немачке у Југославији

ПЕТИ ДЕО

УРЕЂЕЊЕ ИМОВИНСКИХ ОДНОСА ЗА ЛИЦА ЧИЈА СУ ИМОВИНСКА ПРАВА ПРЕСТАЛА НА ОСНОВУ МЕЂУНАРОДНИХ УГОВОРА

ГЛАВА I - СПОРАЗУМИ О ПОМОЋИ У КАПИТАЛУ

1. Тумачење „Брионске формуле“ и домашај „Kapitalhilfe“-а у области плаћања ратне штете од стране Немачке
 - 1.1. Кредити у оквиру немачке помоћи у капиталу „Kapitalhilfe“ у износу од 300 милиона DM и 700 милиона DM
 - 1.2.1. Кредит од 300 милиона DM
 - 1.2.2. Кредит од 700 милиона DM
 - 1.2.3. Коришћење средстава кредита
 - 1.2.4. Преглед искоришћеног кредита од 700 милиона DM
 - 1.2.5. Размишљања поводом кредита „Kapitalhilfe“

ГЛАВА II - СУКЦЕСИЈА, ФОЛКСДОЈЧЕРИ, ДЕОБНИ БИЛАНС

1. Осврт на рад групе за сукцесију поводом деобног биланса
2. Фолксдојчери и њихова имовина у вези са тражењем обештећења за жртве нацистичких злочина у Србији
3. Осврт на Информацију Савезног министарства за финансије СР Југославије о ратној штети из Другог светског рата поводом деобног биланса и о Мишљењу које је у тој информацији дала Експертска група за сукцесију Савезне владе
 - 3.1. Немачка
 - 3.2. Хрватска
 - 3.3. Поводом Лондонске конференције о нацистичком злату

ШЕСТИ ДЕО

УРЕЂИВАЊЕ НАЧИНА ЗА ЗАШТИТУ ИМОВИНСКИХ ПРАВА ДРЖАВЉАНА СРБИЈЕ У ИНОСТРАНСТВУ СА ПРЕДЛОГОМ ЗА ДОНОШЕЊЕ РЕПУБЛИЧКОГ ЗАКОНА О ОБЕШТЕЋЕЊУ ЛИЦА ЧИЈА СУ ПРАВА ЛИКВИДИРАНА МЕЂУНАРОДНИМ УГОВОРИМА

ГЛАВА I - ОПШТЕ ОЦЕНЕ И НАЧЕЛНА МИШЉЕЊА

1. ПРЕДМЕТ, РАЗЛОЗИ И ЦИЉ РАЗРАДЕ
 - 1.1. Начелно мишљење о потреби доношења закона
 - 1.2. Неки правни аспекти теорије генералне супституције и њених правних последица у правном поретку Републике Србије

ГЛАВА II - О ОТВОРЕНИМ ПРАВНИМ ПИТАЊИМА У ВЕЗИ СА ПРЕДЛОГОМ ЗА ДОНОШЕЊЕ РЕПУБЛИЧКОГ ЗАКОНА

1. Питања која се могу поставити
2. Образложење мишљења о отвореним правним питањима у вези са законом чије се доношење предлаже
3. Остала питања
4. Правне могућности за остваривање укупне ратне штете и других обештећења од СР Немачке

- 4.1. Полазна опредељења
 - 4.2. Клаузула *rebus sic stantibus* и Споразум о помоћи у капиталу - Kapitalhilfe
 - 4.3. Репарација за сваки индивидуално одређени штетни догађај (парцијални приступ)
 - 4.4. До репарација за укупну штету путем више споразума о помоћи у капиталу (глобални приступ)
 - 4.5. Потраживање накнаде за рад ратних заробљеника, логораша, интернираца и других држављана Југославије на принудном раду у Немачкој и другим државама за време Другог светског рата
5. МОГУЋИ ПРОТИВЗАХТЕВИ СР НЕМАЧКЕ

ЗАКЉУЧАК

ЛИТЕРАТУРА

БИОГРАФИЈА АУТОРА

Докторска дисертација садржи: увод, шест делова, закључак и литературу.

У *Увод*-у (1 - 8 стр.) су садржани одређење предмета и циљеви истраживања, основне и помоћне научне хипотезе од којих се полази у истраживању, приказ научних метода који ће бити коришћени у истраживању, те план излагања рада. У овом делу рада кандидат је изнео краћу анализу значаја који имају питања ратне штете и репарација у међународном праву, правни и економски аспект истраживања и специфичности опсервираних института. Даље је утврђена предметна поставка као и циљ истраживања, уз таксативно навођење полазног хипотетичког оквира и метода који су се користили у истраживању. Дисертација је структурално подељена у шест делова са припадајућим, међусобно компатибилним и логички повезаним поглављима и поднасловима.

Први део дисертације (12 - 92.стр.), под насловом „*Појам репарације и општи приказ ратне штете причињене Југославији*“, садржи општа појмовна разматрања о ратној штети и репарацијама, узимајући историјске моменте значајне за предметну тему; међународни угао проблема ратне штете и репарација и неминовне политичке (па и економске аспекте читавог проблема), моменте који би требало да буду праћени праведним међународним документима и унутрашњим законодавством, како земаља које су победнице у рату, тако и оних које су из ратног сукоба изашле као поражена страна. Размотрено је питање стварне ратне штете причињене Краљевини Југославији у Другом светском рату. Кандидат је изложио и анализирао релевантна документа која садрже податке о ратној штети и указао на систематику и методске приступе прикупљања података о жртвама нацистичког прогона у ранијем периоду, као и органима који су обављали тај посао. Предметом обраде је и међународно-правни аспект појма ратне штете и документа којима је потврђена одговорност нацистичке Немачке за изазивање рата и плаћање ратне штете силама победницама и осталим оштећеним државама Савезницама, укључујући ту и Југославију. Осврћући се на питање репарација кандидат је истовремено указао и на кључне, правне и политичке проблеме због којих репарације нису ни до данас адекватно наплаћене. У кратким цртама елабориран је проблем који је, у вези са наплатом југословенских репарационих

потраживања проузроковао Споразум о помоћи у капиталу, који је произишао из договора Тита и Бранта 1973 године, и Aide-memoire-а који је пратио тај договор, познатијег по колоквијалном називу „Брионска формула“. Кандидат је у овом делу рада изложио, и подвргнуо аналитичкој обради, ставове релевантних југословенских државних органа о питањима ратне штете и потраживањима Југославије према СР Немачкој, и сачинио прилично веродостојан и утемељен критички приказ о несналажењу представника Југославије на Лондонској конференцији о монетарном злату 1997. године, када је, и по оцени кандидата, пропуштена прилика да се актуелизује и интернационализује проблем неплаћених репарација Југославији. Кандидат је промишљао о наплати репарација по основу закључених уговора о миру са Италијом и Мађарском и о опроштеној ратној штети Бугарској, као и наплати репарација на основу општих принципа међународног права од Шпаније и Аустрије. Такође је дао краћи приказ Лондонског споразума из 1953. године, као и Бонског споразума из 1956. године, и указао је на њихов значај, јер су, по оцени кандидата, ови споразуми, у објективном смислу, Југославију удаљили од наплате репарација за дужи временски период. У овом делу дисертације налази се приказ конкретних нацистичких злочина над Југословенима; опис прве легислативне мере југословенских органа по питањима ратне штете, и стање репарација и реституција. Изнет је прегледан списак злочина који су вршени над југословенским заробљеницима у заробљеничким логорима, а потом и бројчано приказани злочини одмазде над цивилним становништвом, стрељање и расељавање цивила, а све у циљу илустрације и аргументовања висине причињене ратне штете, коју кандидат прецизно наводи у раду. Кандидат је описао и појаснио различите приступе у одређивању појма ратне штете и сходно томе различите начине утврђивања и оцењивања висине ратне одштете. Додатно, кандидат у овом делу рада износи и кратак приказ стања репарација и реституција и неплаћене репарационе робе, у циљу појашњавања и стицања потпуније знања о постојању ненаплаћених потраживања од СР Немачке по основу репарација, реституција и других видова обештећења жртава фашистичког прогона.

Други део дисертације (95 - 121стр.) носи наслов „*Репарације од Немачке*“. У њему кандидат излаже генезу проблема ратних репарација од Немачке. Садржан је приказ преговора око репарација, које су са Немачком водиле Француска, Белгија, Норвешка и Грчка; указано је на поделу репарација у две категорије и на неуспех репарационе политике великих сила. Такође, у овом делу рада налази се приказ процене ратне штете, за коју је одговорна Немачка; ток и наплата репарација у обе окупационе зоне: у Совјетској окупационој зони и у западним окупационим зонама. У овом делу кандидат је указао на значај који је за Немачку привреду имао Лондонски споразум из 1953. године, и тиме на посредан начин осветлио негативне конотације тог споразума по интересе Југославије у вези са наплатом репарација од Немачке. Изложена је и проблематика новчаних и материјалних примања Југославије од Немачке на име репарација и других потраживања која су проистекла из Другог светског рата; изведена је документована процена и структура југословенске ратне штете и извршена релативно детаљна дескрипција онога што је Југославија добила од Немачке на име ратне штете. Акцент је, од стране кандидата, циљано стављен на неубичајено велику несразмеру у погледу односа висине процењене ратне штете и признате ратне штете.

У *Трећем делу* докторске дисертације (123 - 146 стр.), под насловом „*Захтев према Републици Немачкој за обештећење жртава нацистичког прогона*“, садржане су информације о обештећењу жртава нацистичког прогона. Најпре је направљена анализа исплата жртвама нацистичког прогона које су вршене држављанима Немачке,

по немачком Закону о обештећењу, а затим је дат детаљан приказ поступка обештећења југословенских жртава „*vivo -експеримента*“, са условима за пријем накнаде по том основу, приговорима на рад надлежне комисије, висином појединачних исплата и висином укупно примљених средстава, као и поступцима по правним лековима. У овом сегменту дисертације дат је приказ исплата које је Немачка вршила у периоду од 2001. до краја 2006. године, по Закону о оснивању Фондације „*Сећање, одговорност, будућност*“ из 2000-те године. Овај приказ, по оцени самог кандидата веома је значајан за конкретно истраживање, из разлога што је, како се наводи у раду, Немачка по том закону основала фонд од 10 милијарди марака (данашњих 5,6 милијарди евра), и вршила исплате за поједине категорије жртава нацистичког прогона у форми хуманитарне помоћи, али уз услов да се пре пријема исплате одрекну свих захтева према Немачкој по основу ратне штете из Другог светског рата. Кандидат преиспитује правну природу и економску суштину тих исплата, јер су по, његовом ставу, исплате симболичне вредности (од 1,200 до 15.000 еур-а), а одрицање од ратне штете безусловно. Такође, у овом делу рада, направљена је анализа могућих мера за обезбеђивање услова за покретање нових преговора са СР Немачком о обештећењу.

У *Четвртом делу* дисертације, (148 – 162 стр.) који носи наслов „*Процена висине штете и захтева за обештећење*“, у складу са истим, приказан је обрачун захтева према СР Немачкој за жртве нацистичког прогона, са подацима о нацистичким прогонима почињеним на територији окупираних Југославије, и подацима о броју пресељених и заробљених Срба у логорима унутар и ван Југославије. Такође, изложен је и обрачун висине могућег обештећења на бази исплата које су вршене од Немачке припадницима других народа, са могућим варијаблама. Даље, у овом делу рада, приказан је обим штете причињене грађанима, и различити начини вршења обрачуна могућег захтева за обештећење, уз напомену кандидата да се ради о веома високим вредностима ненаплаћеног дуга, који објективно постоји још увек. Ради се о финансијски исказаним вредностима које, у сваком погледу, по мишљењу кандидата, заслужују ангажовање и стручне и научне јавности ка стварању услова да се овим потраживањима позабаве надлежни државни органи, на највишем нивоу, до председника Владе и председника Републике Србије. Кандидат је дао преглед активности југословенских власти да крајем деведестих година прошлог века актуализују проблематику наплате репарација и обештећења од Немачке, као и преглед судских спорова које су појединци покренули и водили против Немачке, по тужбама у Србији и Немачкој, за наплату личног обештећења. У том контексту, анализиран је и рад Комисије за питања процене ратне штете причињене жртвама Другог светског рата (у даљем тексту Комисија), која је основана 2008. године, и која је заменила претходну комисију основану још 1992. године. Комисија је имала мандат две године, иако је фактички престала са радом 2010. године. Мада није имала значајније резултате у свом раду, везано за немачке репарације, кандидат износи став да је Комисија ипак имала значајну улогу и дала велики допринос за наплату личног обештећења између 2008. и 2010. године, за лица која су из политичких разлога, током рата од мађарских органа власти, лишена живота или слободе. Како кандидат истиче, он је као координатор Комисије у том периоду обезбедио да Централни уред правде из Будимпеште, као орган мађарског министарства правде и Заједница, уз учешће српског Министарства за рад социјалну политику и борацка питања, закључе Уговор о сарадњи, према којем се Заједница овлашћује за спровођење мађарског закона на територији Србије у поступку прикупљања, обраде и систематизације података о лицима која испуњавају услове за пријем исплате. Значај овог приказа је у циљаном указивању на потребу постојања надлежног органа Владе Србије, као што је била Комисија, који ће се професионално и

потпуно посветити питањима ратне одштете и као такав бити признат и од стране држава одговорних за плаћање.

У *Петом делу* дисертације (166 – 179 стр.) под насловом „*Уређење имовинских односа за лица чија су имовинска права престала на основу међународних уговора*“, кандидат је посветио пажњу питањима која су везана за исплату обештећења лицима чија су имовинска права престала на основу међународних уговора, као и тумачењу Споразума о капиталу из 1973. године, закљученом између СР Немачке и Југославије, у складу са договором Јосипа Броза и Вилија Бранта. Аутор је анализирао тзв. „Брионску формулу“ и пратећи „Aid-memoire“, на детаљан начин указујући да не постоји ниједно међународно правило које оправдава став да се кредитом може правно покрити и платити ратна одштета, поготово када се ради о суми која стотину пута премашује вредност самог кредита. Поред приказа утрошка средстава добијених по кредитима од Немачке, овај део рада садржи и мишљење Групе за сукцесију поводом деобног биланса Југославије, после њеног распада; део о питањима везаним за „Фолксдојчере“ и имовину која им је конфискована; као и мишљење о информацији Савезног министарства за финансије о ратној штети, које је дала експертска група за сукцесију Савезне владе Југославије.

У *Шестом делу* дисертације (184 – 205 стр.) који носи назив „*Уређивање начина за заштиту имовинских права држављана Србије у иностранству са предлогом за доношење републичког закона о обештећењу лица чија су права ликвидирана међународним уговорима*“, обрађује се проблем уређивања начина за заштиту имовинских права држављана Републике Србије у иностранству, са одговарајућим предлозима за доношење новог републичког закона који би регулисао питања обештећења у случајевима престанка имовинских права на основу закључених међународних уговора. Кандидат је у овом делу рада обрадио општа питања везана за доношење таквог једног закона, образложивши предмет и циљеве његовог доношења. Као предлогак основном питању, кандидат је извршио анализу теорије генералне супституције и законског оквира који је за њену примену постојао за време трајања бивше Југославије. Такође, овај део рада садржи опсервацију правних питања и могућности за остваривање укупне ратне одштете коју Србија потражује од Немачке, и као један од разлога, који оправдавају захтев за новим преговорима, истиче правне ефекте клаузуле *rebus sic stantibus* и Споразум о помоћи у капиталу из 1973. године. У предлагању начина за приступање преговорима, који су првенствено усмерени према надлежним државним органима или органу који посебно буде образован од стране државе, кандидат сугерише да постоји више могућих решења, па посебно обрађује парцијални приступ (репарација за сваку индивидуално одређену штету), затим глобални приступ (до репарација за укупну штету кроз више споразума о помоћи у капиталу) и, као посебно питање, потраживање накнаде за рад ратних заробљеника. На крају овог дела кандидат је укратко обрадио и питање могућих противзахтева СР Немачке, указујући на њихову неоснованост, односно фактичку немогућност да у било којем озбиљнијем делу могу да парирају захтевима Србије и њених грађана.

2. Значај и допринос докторске дисертације са становишта актуелног стања у научној области

У области друштвено-хуманистичких наука (посебно у историографији, социологији, политикологији, праву и економији) литература на пољу ратне штете и ратних репарација, посматрано генерално, и ратних репарација и ратне штете

стриктно скопчаних са дешавањима из Другог светског рата, а која је и делом предметног опредељења ове докторске дисертације, релативно је богата, како у нашим националним оквирима, тако, и подразумевано, на светском нивоу. Како је предметна дисертација из области правних наука, треба нагласити да је стање и на овом пољу релативно погодно за плодна научна истраживања монографског карактера у виду докторских дисертација, нарочито у оном делу који се односи на општа питања и општа места проблематике. Слобода истраживачког духа кандидата додатно је увећана чињеницом да се ради о једној изузетно занимљивој и важној теми, и то са више аспеката: правног, политичког, економског, историјског и моралног. Несумњиво је да је тема ратна штета и накнада причињене штете жртвама злочиначких активности немачког окупатора у Другом светском рату, тема, не само интердисциплинарног карактера, већ, и пре свега, једна тема глобалног значаја, ослоњена на литературу из међународног јавног права, међународног приватног права, грађанског права, али и релативно нових правних дисциплина, пониклих углавном из окриља међународног јавног права, попут међународног хуманитарног права, као и, у извесном смислу, и дипломатско-конзуларног и међународног кривичног права. Ипак, ни ту се не лимитира попис литературе из дате области, јер су многи домаћи аутори, а таква је ситуација и на иностраном пољу, писали о овој проблематици, уштено или узгредно, унутар простора који покривају научне дисциплине као што су управно право и кривично-правне науке. Овде се мора узети у обзир чињеница да је кандидат спецификацијом теме, како у погледу друштвено-историјског контекста, агенса ратне штете, територијалног домена питања, и персоналног дискурса, нужно сузио перспективу контекстуално употребљиве литературе, „осуђујући је“ на неизбежно „акцентовање“ литературе са „наших“ простора (наравно, не само из лингвистичких разлога). У тој, домаћој доктрини, истраживањем питања ратне штете и ратних репарација бавили су се, између осталих, Милан Бартош, Ладислав Серб, Стеван Ђорђевић, Вјенцеслав Глишић, Животије Ђорђевић, Смиља Аврамов, Миленко Крећа, Никола Живковић, Душко Јаковљевић, Борко Николајевић, Драган Радин и други. Када је реч о монографијама и докторским дисертацијама можемо да наведемо следећа публикована дела: „Pariska konferencija“ V. Dedijer, 1948.; „Немачке репарације после Другог светског рата“, М. Бартош, 1948.; „Reparacije. Razvoj posleratnih odnosa između država povodom reparacija, s posebnim osvrtom na vreme posle Prvog i Drugog svetskog rata“, В. Nikolajević, 1956.; „Žrtve Drugog svetskog rata u Jugoslaviji“, В. Kočović, 1989.; „Терор и злочини нацистичке Немачке у Србији 1941 – 1945“, В. Глишић, 1970.; „Ратна штета коју је Немачка причинила Југославији у Другом светском рату“, Н. Живковић, 1975.; „Југословени у концентрационим логорима и затворима фашистичке Италије у току Другог светског рата, Историја 20. Века“, Е. Милак, 1986.; „Gubici stanovništva Jugoslavije u drugom svjetskom ratu“, V. Žerjavić, 1989.; „Други светски рат 1941 – 1945 и ратна штета Југославије“, С. Ђорђевић, 1991.; „Od Auschwitza do Brijuna. Pitanje odštete žrtvama nacizma u jugoslovensko-zapadnonjemačkim odnosima“, Z. Janjetović, 2007.; „Записи о ратној штети и обештећењу ратних војних заробљеника 1941 – 1945“, Б. Лазић, 1999.; „Jugoslovensko-nemački odnosi 1951-2004“, В. Pavlica, 2005.; „Демографски губици Србије проузроковани ратовима у XX веку“, Д. Врућинић, 2007.; „Губици становништва Југославије у Другом светском рату. Наука и скрибоманија“, Ж. Ђорђевић, 2014.; „Појединачни захтеви за накнаду штете при повреди хуманитарног права“, монографија, Д. Нововић, 2017. „Жртве Другог светског рата у политици југословенске државе (1945-1980)“ Н. Л. Лајбеншперген (докторска дисертација) 2019. Из стране литературе, издвојили бисмо: „Reparations, International Law, and Global Justice: A new frontier“, R. Falk, 2018.; „Handbuch des humanitären Völkerrechts in

bewaffneten Konflikten“, D. Fleck, 1994.; „Begegnungen und Einsichten, Die Jahre 1960 – 1975“ W. Brandt, 1990.; „The Crime of State“, P. Drost, 1959.; „Handbook of Reparations“, P. Greiff, 2006.;

Без обзира на релативно квалитетан и обиман научноистраживачки ресурс, национално и интернационално похрањеног теоријског промишљања релевантне проблематике, који смо делимично изнели у претходном делу текста овог извештаја, ипак постоји извесна празнина када се ради о животним, практичним смерницама, предлозима и опсервацијама у функцији конкретне реализације индивидуалних потраживања накнаде ратне штете из Другог светског рата. Рецимо, након распада СФРЈ није урађена ниједна анализа о преосталим ратним репарацијама за које је одговорна СР Немачка а које се односе на Републику Србију и њене грађане. СР Немачка је у неколико наврата вршила одређене исплате грађанима на име личног обештећења за догађаје из Другог светског рата, али је спорна правна природа и суштина тих исплата посматрана из угла појма обештећења, јер су те исплате вршене у форми хуманитарне помоћи, уз услов да се прималац исплате, као појединац и корисник личног обештећења, писмено одрекне сваког даљег потраживања по основу свих облика претрпљене ратне штете. Имајући у виду да су те исплате по својој висини биле скоро симболичне у односу на реално претрпљену ратну штету, израсла је реална потреба да се доктрина одреди спрам ових питања и заузме став о правној ваљаности изјава о одрицању од потраживања ратне штете која, као што знамо, не застарева. Чланови Комисије сматрају да је из поменутог угла научно и *de lege ferenda* поље још увек недовољно истражено, па се ова докторска дисертација по себи препоручује као релевантна научно-истраживачка студија која може да испуни тај доктринарни вакуум у нашем научном хабитусу, али и шире, испостављајући се као један међународно интересантан, интелектуални репер и радни показатељ правца којим се могу послужити и држављани осталих држава, који су, такође, више деценија ускраћени за остваривања међународне правде и принципа правичности, односно консеквенци за противправно чињење на међународном плану од стране субјеката међународних односа – конкретно, држава, које су јасно маркиране као одговорне за чињење ратне штете у Другом светском рату (пре свих, Немачка). Кандидат је таксативно и уџбенички јасно набројао који су то правно-политички механизми који би, примењени у пракси, могли да допринесу остваривању потраживања, не само од стране индивидуалних жртава и њихових законских наследника, већ и да укаже на путеве евентуалног остваривања легитимних, историјски скрајнутих, захтева држава, попут Србије, за ратном одштетом, односно репарацијама од Немачке. Комисија је мишљења да је у дисертацији дат допринос српској међународноправној науци, али и ширем доктринарном, правно-политичком и соци-економском простору. Ради се о значајном искорак који би требало да послужи као подстрек и самом кандидату, али и другим истраживачима, из истог или сродних научних поља, којима би то евентуално могла бити занимљива тема. Коначно, чланови Комисије топло препоручују кандидату, да у перспективи објављивања овог рада, евентуално редефинише његов наслов, проширујући га и на социолошко поље, политиколошки део и финансијско-економски аспект.

3. Оцена да је урађена докторска дисертација резултат оригиналног научног рада кандидата у научној области

Докторска дисертација „Ратна штета причињена од Немачке на територији Краљевине Југославије и обештећење жртава из Србије“ кандидата Драгана Нововића, по оцени чланова Комисије, резултат је оригиналног научног истраживања у области међународног права и међународно приватног права, са значајним историографским, документационо-архивским и социо-политиколошким елементима. Чланови Комисије, такође, не могу да се отму утиску да је релевантни рад оплемењен и једном дозом моралног патоса, аргументованог интелектуалног пијетета према жртвама нацистичко-немачког терора, а који, морални стандард, провејава у раду, што можда, у строго научном смислу, и није мериторно-есенцијално у овом сегменту, али нам се његово истицање учинило етички важним у смислу солидарисања и емпатије чланова Комисије, како према жртвама нацистичко-немачког терора, тако и према њиховим наследницима и њиховим легитимним интересима. Систематичан, обухватан, и пре свега, документован приступ, овој изузетно деликатној и сложеној, правно-политичкој, моралној, па и емоционално оптерећујућој тематици, основна је карактеристика ове дисертације у односу на остале научне захвате и научно-истраживачке излете у датој материји, бар када је у питању научни опус националног габарита. Кандидат Нововић у задовољавајућој мери користи, и успешно уклапа у један целовит, мозаички конструкт, прилично велику истраживачку грађу, у облику архивских материјала, поузданих извештаја разноврсних комисија и тела, како међународних, тако и националних, из дате области, уз прегледан, али непредоминантан доктринарни поглед различитих научних дисциплина (историје, права, социологије, политикологије). Ставовe других аутора кандидат износи јасно, кратко и концизно, и одваја их од сопствених, и потом их, дедуктивно-логички третираше, претаче у низ осмишљених, аргументованих и емпиријски проверљивих предлога и закључака, посебно у вези правно-политичких, организационо-техничких и судско-управних, *de lege ferenda* промишљања и давања одговора и предлога за решавање једног правног и политичког галиматијаса какав је питање ратне штете из Другог светског рата, и накнаде жртвама и њиховим наследницима, конкретно, држављанима Републике Србије. Свестан комплексности односа између међународног права и националних правних система, правних баријера које могу из тог односа настати и додатно усложити његов основни циљ и мотивацију, кандидат, узимајући у обзир неминовност политичких и моралних конотација питања и проблема са којим се ухватио у коштац, доследно истрајава на изналагању решења која би помирила политички интерес тренутка у којем живимо, али и принцип владавине права, одговорности држава на међународном плану, и суштствени принцип „правде и правичности“, а све у контексту најбољег интереса појединца, индивидуе, човека, онога коме је и Повеља Уједињених нација и Универзална декларација о људским слободама и правима „обећала“ централно место у друштвеном животу међународне заједнице.

4. Преглед остварених резултата рада кандидаткиње у научној области

Драган Нововић је у свом досадашњем научно-истраживачком раду написао и објавио 12. чланака (тринаести је у поступку објављивања и позитивно је рецензиран), већину из уже међународноправне научне области, али и из међународноприватноправне научне области, као и из уже грађанскоправне научне

области У вези са темом докторске дисертације, посебну пажњу завређују следећи научни и стручни радови:

- **Нововић, Д.,** *Индивидуални захтеви за обештећење при повреди норми хуманитарног права у Другом светском рату*, Зборник радова Прве међународне конференције о холокаусту над Србима, Јеврејима и Ромима у Другом светском рату, Београд, 2013, (М-33);

У овом раду аутор указује на грубе повреде норми хуманитарног права почињене од стране окупатора у Другом светском рату, над цивилним становништву и ратним заробљеницима; на различит третман појединих категорија оштећених у исплати личног обештећења од одговорних држава. У завршном делу аутор се осврће на рад Комисије Владе Републике Србије на процени ратне штете причињене жртвама и наследницима жртва, држављанима Републике Србије.

- **Нововић, Д.,** *Обештећење жртва и наследника жртва фашизма*, Зборник радова, Међународни комитет логораша, Београд, 2016. године, (М-33);

У раду аутор описује различите приступе питањима наплате репарација и личног обештећења од стране државе, удружења жртва и појединаца, и указује на дискриминацију приликом ранијих плаћања ратне штете од Немачке Југославији у односу на друге државе. Обрађује правну природу Споразума између Тита и Бранта, који се и у данашње време негативно одражава на права на лично обештећење жртва нацизма. Описује исплате личног обештећења по посебним законима и врши процену могућности наплате обештећења кроз судске спорове.

- **Нововић, Д.,** *Међународноправни положај ратних војних заробљеника – принудних радника из Другог светског рата – уређивање права на накнаду*, Зборник радова, Шеста међународна конференција о холокаусту над Србима, Јеврејима и Ромима, у Другом светском рату, Београд, 2019, UDC 341.348(430:497.1)“1939/1945, (М-33);

Аутор обрађује права ратних војних заробљеника на накнаду за принудни рад у току трајања заробљеништва у немачким логорима током Другог светског рата. Такође, у раду се указује на нормативну регулативу и конвенције о ратним заробљеницима и анализирају споразуми о ратној штети. Аутор третира ратне заробљенике - принудне раднике као посебну категорију жртва рата; анализира конвенције и право на накнаду за принудни рад, указујући на дискриминацију ратних заробљеника и ускраћивање накнаде у односу на политичке заробљенике, којима су у форми хуманитарне помоћи накнаде исплаћене.

- **Нововић, Д.,** *Ратна штета и накнада штете*, Часопис „Гласник, права“ 1/2020, Правни факултет у Крагујевцу, (УДК: 341.384), (М-54);

У раду се врши анализа норми међународног права о одговорности за ратну штету и различити приступи решавању питања плаћања репарација. Аутор анализира штету, одговорност за штету и правни оквир за накнаду по националном праву Републике Србије, а затим анализира проблеме наплате репарација из Другог светског рата од Немачке. Основаност захтева Србије за репарације и лично обештећење жртва и наследника жртва, аутор обрађује кроз норме Хашких и Женевских конвенција, које

се односе на обавезе окупационих власти за време ратног стања и повреду правила *ius in bello*, и кроз обавезе окупационих власти према цивилном становништву и поштовања приватне имовине грађана на окупираним територијама.

5. Оцена испуњености обима и квалитета у односу на пријављену тему

Докторска дисертација „Ратна штета причињена од Немачке на територији Краљевине Југославије и обештећење жртава из Србије“ кандидата Драгана Нововића, по мишљењу чланова Комисије, задовољава критеријуме у погледу испуњености обима и квалитета у односу на пријављену тему. Садржина дисертације и предложена оквирна литература, суштински, а великим делом и структурално-технички, се поклапају са предложеним пројектом докторске дисертације. Поштујући постављени проблемски хабитус, кандидат је предмету рада пришао на свеобухватан начин, користећи адекватне методске приступе. У прилог томе говори и логички конструисана структура и матрица сегментног излагања појединих проблемских целина које међусобно комуницирају као једна компатибилна мозаичка целина. Коришћена је предвиђена палета научних метода примерених научно-истраживачком приступу у области права и специфичностима дате теме. Доктринарни ставови и мишљења изложена су на научно утемељен, проверљив начин, што за последицу има ефекат интеракцијског комуницирања текста дисертације са стручном јавношћу, али и ван оквира струке, односно омогућавање свеобухватне дискусије и расправе која за претпоставку нужно са собом носи закључак о коректној научној информисаности кандидата.

6. Научни резултати докторске дисертације

Мотивационо одређење, циљеви и усвојени методски приступи насловљености докторске дисертације, уродили су у неколико значајних научних резултата, опсервацијских проблематизација и дискурсних дилема, које, у теоријском, али и практичном смислу, чине кључне елементе овог научно-истраживачког подухвата.

За потребе овог Извештаја издвојићемо следеће важне научне резултате ове дисертације:

- Дисертација помаже маркацији проблема и сигнификацији могућих решења кроз увођење релевантних нормативних новитета, који су у великој мери генерисани, саображени и прожети духом хармонијума са општим међународним стандардима из области. Чини се искорак у правцу промишљања међусобног интерактивног компабилитета, и ефеката евентуалних теренских операционализација датог питања на глобалне и националне аспекте.

- Враћање питања ратне штете на терен права и третирање репарација више као правног а не као до сада, искључиво политичког питања, по себи је важан допринос дисертације. У дисертацији се теоријски надограђују реална искуства садржана у једној рационално консолидованој и коректно изложеној историјској ретроспективи, која попут својеврсног комуникацијског интертемпоралног чворишта, утврђује концептуалне основе дефинисања ратне штете и ратних репарација као правних стандарда.

- Све дилеме везане за постојање или непостојање дуга према Србији и грађанима Републике Србије, по основу ратне штете, за који је одговорна Немачка, све евентуалне дилеме везане за раније извршене исплате од стране Немачке према Југославији, све дилеме око висине причињене ратне штете и евентуалних спорних питања око неисплаћеног дела који се односи на Србију, као и друга питања која се могу поставити у вези са догађајима из Другог светског рата, овом дисертацијом су јасно и прецизно маркирана. Правно се аргументује да би сва горе наведена питања и проблеми, били решени закључењем мировног уговора између Републике Србије и СР Немачке.

- У дисертацији је изнет предлог за додатну едукацију надлежних државних органа Републике Србије ка изналагању модалитета дипломатских активности у правцу придобијања „немачке стране“ за разговоре око отворених питања ратних репарација из Другог светског рата, и изналагања начина за њихово решавање на међудржавном нивоу. Надлежним државним органима и институцијама Републике Србије сугерисана је нужност реаговања у правцу решавања питања личног обештећења својих држављана за претрпљену штету и отклањање последица штете. Како појединац према важећим међународним правилима не може самостално остваривати своја права према другој држави, односно како се грађани Републике Србије не могу са захтевом за обештећење директно обратити Немачкој, то је, како се исправно наводи у дисертацији, у обавези да уради Србија, као држава, у складу са својим уставним овлашћењима и обавезама заштите интереса својих држављана за наплату ратне штете и исплату личног обештећења.

- У погледу изналагања одговора о начину обезбеђивања услова за лично обештећење грађана Републике Србије жртава и наследника жртава фашизма, у дисертацији се дошло до научног резултата да је тако нешто правно најопортуније учинити кроз креативну примену постојећег Закона о решавању имовинских односа лица чија су имовинска права регулисана на основу међународних уговора, или доношењем новог републичког закона којим би се, како се истиче у дисертацији, истовремено регулисала и преостала отворена питања личног обештећења за лица у чије је име Југославија поступала као генерални супститут, у време док је такво поступање било уређено савезним законом.

- Кандидат осветљава и детерминише став о мултидимензионалним аспектима посматраног предмета дисертације, са акцентом на његову правну и социо-политичку, али и економско-финансијску и моралну садржину и практичну примењивост, уз консултовање практичних искустава из међународног и националног дискурса и егземпларних кратких подсетница међународне и националне провинијенције.

- Кандидат се бави темом која би се могла дефинисати, у гносеолошко-епистомолошком смислу, као потконтекстуална тема једне шире правне и политичке проблематике, коју чине питања ратне штете и ратних репарација, те чланови Комисије потпуно јасно уочавају интенцију кандидата ка једној спецификацији, која је нужно генерисана обимом циљаног научног захвата, односно перципираног предмета и циља истраживања, где се, у дисертацији, ипак у довољној мери, равноправно и конкурентно, међусобно условљено и компатибилно, сажимају међународноправно и националноправно гледиште проблематике. То је несумњиво, по себи, крупан мисаони, научно-апстрактни и методолошки резултат, који је кандидат, потпуно свестан научно-оперативне „тескобе“ изабраног предметног потконтекста, и суочен са чињеницом инхерентне вишедимензионалности ширег контекста предмета и постављених циљева рада, исказао у дисертацији.

- Полазећи од међународноправних стандарда, принципа, проблема и осталих аспеката из тог научног, социополитичког и правног сазвежђа, кандидат потцртава логику дедуктивно – аналитичког компаративно - историјског приступа, који полази од генералног, ретерирајући, у колоквијалном смислу те речи, и „бродећи“ националноправним „водама“, кроз разматрање, анализирање и проблематизовање аспеката постављеног питања рада.

- Поред проблематизације потребе за доношењем адекватних законских решења, обезбеђењем њихове примене, кандидат отвара и питање улоге судске праксе, на свим нивоима, налазећи у судским инстанцама, као превентивном и пострауматском правном инструментаријуму, круцијално средство смањења јаза између декларативно прокламованих права и степена њихове „теренске“ остваривости.

- У дисертацији је, као резултат научно-страживачког напора кандидата садржан став да се питања ратне штете и обештећење жртава, не може ни просторно ни временски искључиво везати за просторе бивше Југославије, већ да се код операционализације и санирања експонираног питања, ваља превасходно „обратити“ међународном праву, али да политичке околности, спољне и унутрашње, диктирају потребу за изналагањем решења унутар дискурса правосудног система Немачке, прецизније, кроз формалну активацију индивидуалних потраживања жртава пред судовима Немачке.

- Дисертација резултира теоријским сазнањима о стању, у области накнаде ратне штете, као и предлозима и сугестијама у правцу превазилажења проблема који се лако могу применити и верификовати у конкретним случајевима.

- Научни резултат ове дисертације за домаћу, али и ширу теоријско-научну мисао, је и практичне природе, односно огледа се у могућности „научног мерења“ понуђених решења на друштвено-политичке агенсе који имају утицаја на евентуално побољшања применљивости, контроле и заштите основних међународноправних и националних стандарда из дате области.

- Научна дескрипција, са елементима документационо-архивске класификације и квантификације, као предлогак научној прогнози о судбини проблема наплате ратне одштете жртвама немачко-нацистичког терора у Другом светском рату, и правне регулације *pro futuro* и *de lege ferenda*, датог проблема је, чини се, најважнији научни резултат ове докторске дисертације.

7. Примењеност резултата у теорији и пракси

Докторска дисертација „Ратна штета причињена од Немачке на територији Краљевине Југославије и обештећење жртава из Србије“ кандидата Драгана Нововића, представља једну свеобухватну, документовану, научно-истраживачку студију, о једном веома значајном и сложенем правном, политичком, социолошком, економском и моралном питању, обрађеном у контексту његовог међународноправног и националног (превасходно српског), нормативно-институционалног егзистирања и политичке проблематизације. Научном и емпиријско-истраживачком обрадом (између осталог и кроз лично учешће у релевантним специјализованим телима и комисијама, како на националном тако и међународном плану) постављеног проблема и питања везаних за област нормативно-институционалног, регионалног и национално-српског правнополитичког контекста, аутор, кроз архивски, табеларно и документацијски приступ, даје еволуцијски приказ и евалуацију и *de lege ferenda* антиципацију решења дугоприсутног проблема ратне штете од Немачке, и модалитета санације те историјске

неправде и политичке опструкције, па чак и прикривања легитимних, и на међународном праву заснованих, захтева за обештећење жртава нехуманих поступака нациста у Другом светском рату, на територији тадашње Краљевине Југославије, конкретно држављана Републике Србије. Отрежњавајуће сучељавање са чињеницама неублажених и некоригованих непочинства, правним и политичким баријерама, позитивним и негативним утицајима друштвених и историјских околности, и осталим нуспојавама контроверзног система тзв међународне правде и одговорности држава, уз круцијални допринос дисертације у виду модалитета „најбезболнијег“, а опет, правно уобличеног и политички прихватљивог начина задовољена интереса оштећених лица, је, по чврстом уверењу чланова Комисије, актуелна и насушна потреба домаће теорије и праксе. Такође, чланови Комисије су једногласни у ставу да се ова студија намеће као веома погодна основа за даље теоријско-доктринарно надограђивање проблематике која је њен тематски меритум. Сагледано кроз призму изложене документацијске грађе, техничких приступа у фактичком осликавању зацртане предметне проблематике, аналитичко-оперативно изнетим проверљивим сазнањима и научним судовима о посматраној појави, Комисија је мишљења да ће ова дисертација заинтриговати и омогућити нова истраживања у овој области, и то не само са аспекта међународноправних наука, већ и са аспекта осталих друштвено-хуманистичких наука. Теоријска сазнања, а посебно конкретни предлози у циљу изналажења легалних путева из својеврсног правно-политичког галиматијаса, и пат позиције заинтересованих страна, садржани у овој дисертацији, проверљиви су, могу се подвргнути једноставној евалуацији у практичној примени, кроз управно-судску активацију, у смислу побољшања њихове применљивости, контроле, као и у смислу изналажења адекватних правних, политичких и социјалних инструмената који би били у функцији њиховог даљег надограђивања и побољшавања. Ваља истаћи и допринос дисертације у анимирању стручне, академске, и шире јавности, у вези њене тематске проблематике, јер се ради о питању од чијег решавања и спровођења у доброј вери међународноправних узуса, по оцени кандидата, са којом се једнодушно слажу сви чланови Комисије, умногоме зависи и да ли ће одређено друштво бити препознато као друштво, које одговорно приступа заштити интереса својих држављана и заштити интереса норми међународног права когентног карактера.

8. Начин презентовања резултата научној јавности

Резултати одокторске дисертације под насловом „Ратна штета причињена од Немачке на територији Краљевине Југославије и обештећење жртава из Србије“, аутора Драгана Нововића, биће презентовани научној и стручној јавности путем реферата на научним и стручним скуповима у земљи и иностранству, у научним и стручним чланцима који ће се објављивати у домаћим и страним часописима, као и кроз учешће на релевантним округлим столовима, панел-дискусијама и другим облицима научне и стручне дебате, који ће омогућити аутору да изнесе и аргументовано заступа и одбрани своје ставове и мишљења. Доктринарна гледишта и компаративна искуства могу се презентовати у облику продубљених предавања на вишим нивоима студија права (мастер академске студије и докторске академске студије). Уз одговарајућу обраду, дораду и адаптацију у духу времена и актуелних друштвено-политичких и доктринарних кретања у области, ова докторска дисертација у будућности може бити и публикована у виду научне монографије.

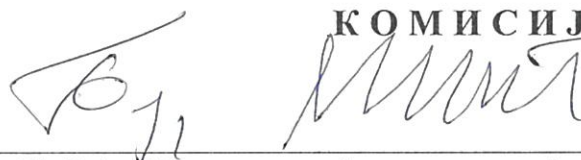
III ZAKЉUЧNA OЦENA KOMISIJE

Комисија је једногласно оценила да докторска дисертација под насловом „Ратна штета причињена од Немачке на територији Краљевине Југославије и обештећење жртава из Србије“, кандидата Драгана Нововића, садржи оригинални научни допринос и да је подобна за јавну одбрану.

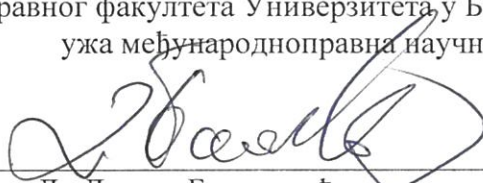
IV ПРЕДЛОГ КОМИСИЈЕ

На основу извршене анализе и оцене рада, Комисија сматра да докторска дисертација под насловом „Ратна штета причињена од Немачке на територији Краљевине Југославије и обештећење жртава из Србије“ кандидата Драгана Нововића, у потпуности испуњава услове за јавну одбрану, и предлаже Наставно-научном већу Правног факултета Универзитета у Крагујевцу, и Већу за друштвено-хуманистичке науке Универзитета у Крагујевцу, да прихвати овај извештај и одобри јавну одбрану докторске дисертације.

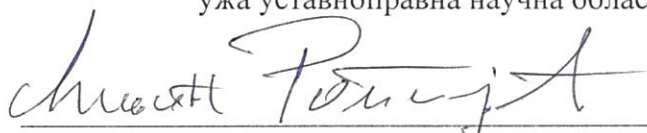
КОМИСИЈА

Др Бојан Милисављевић, редовни професор
Правног факултета Универзитета у Београду,
ужа међународноправна научна област

Др Драган Батавељић, редовни професор
Правног факултета Универзитета у Крагујевцу,
ужа уставноправна научна област

Др Милан Рапајић, доцент
Правног факултета Универзитета у Крагујевцу
ужа управноправна научна област

16.06.2020

УНИВЕРЗИТЕТ У КРАГУЈЕВЦУ

БРОЈ IV-02-339/5ДАТУМ 16-06-2020
КРАГУЈЕВАЦ

ИЗВЕШТАЈ О ПРОВЕРИ НА ПЛАГИЈАРИЗАМ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

НАЗИВ ДИСЕРТАЦИЈЕ	Ратна штета причињена од Немачке на територији Краљевине Југославије и обештећење жртава из Србије	
Кандидат	Драган НОВОВИЋ	
Ментор	Проф. др Милан Палевић	
Датум приспећа дисертације на проверу	15.6.2020.	

РЕЗУЛТАТ ПРОВЕРЕ:

☒	УПУЋУЈЕ СЕ У ДАЉУ ПРОЦЕДУРУ
☐	ВРАЋА СЕ НА ДОРАДУ

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ:

Након спроведене електронске провере обима и садржине текста докторске дисертације РАТНА ШТЕТА ПРИЧИЊЕНА ОД НЕМАЧКЕ НА ТЕРИТОРИЈИ КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ И ОБЕШТЕЋЕЊЕ ЖРТАВА ИЗ СРБИЈЕ кандидата Драгана Нововића, коришћењем специјализованог софтвера за детекцију плагијаризма чију лиценцу поседује Универзитет у Крагујевцу, утврђено је да поменута докторска дисертација није плагијат и да се може упутити у даљу процедуру.

ПРИЛОЗИ:

ЦД са извештајем о провери на плагијаризам.

Датум формирања извештаја	15.6.2020.
Име и презиме, функција	Др Јасмина Лабудовић Станковић, члан КПП за ДХ поље
Потпис	<i>Јасмина Лабудовић Станковић</i>

ИЗВЕШТАЈ ЈЕ ИЗРАЂЕН У ДВА ПРИМЕРКА.